

הלכות מלוה ולוה

יש בכללן שתיים עשרה מצוות ארבע מצוות עשה, ושמונה מצוות לא תעשה; וזה הוא פרטן: (א) להלוות לעני ומך; (ב) שלא יגש אותו; (ג) לנגש את הנכרי; (ד) שלא ימשכן בעל חוב בזרוע; (ה) להחזיר המשכון לבעליו, בזמן שהוא צריך לו; (ו) שלא יאחר המשכון מבעליו העני, בעת שהוא צריך לו; (ז) שלא יחבל אלמנה; (ח) שלא יחבל פלים שעושין בהן אכל נפש; (ט) שלא יתן המלוה ברבית; (י) שלא ילוה הלוה ברבית; (יא) שלא יתעסק אדם בין מלוה ולוה ברבית, לא יעיד ביניהן, ולא יכתב שטר, ולא יערב; (יב) ללוות מן הנכרי ולהלוות לו ברבית. ובאור מצוות אלו בפרקים אלו.

הלכות מלוה ולוה פרק א

א. מצוות עשה להלוות לעניי ישראל, שנאמר "אם-כסף תלוה את-עמי, את-העני עמך" (שמות כב, כד): יכול רשות, תלמוד לומר "העבט, תעביטנו . . ." (דברים טו, ח). ומצוה זו, גדולה מן הצדקה על העני השואל שזה כבר נצרך לשאל, וזה עדין לא הגיע למדה זו. והתורה הקפידה על מי שימנע מלהלוות לעני, שנאמר "ורעה עינך באחיק האביון . . ." (דברים טו, ט).

ב. כל הנוגש את העני, והוא יודע שאין לו מה יחזיר לו עובר בלא תעשה, שנאמר "לא-תהיה לו, כנשה" (שמות כב, כד). ומצוות עשה לנגש את הנכרי, ולהציר לו שנאמר "את-הנכרי, תגש" (דברים טו, ג): מפי השמועה למדו, שזו מצוות עשה.

ג. אסור לאדם להראות לבעל חובו, בזמן שיודע שאין לו, אפלו לעבר לפניו: שלא יפחידו או יכלימו, אף על פי שאינו תובעו; ואין צריך לומר, אם תבעו. וכשם שאסור לזה לתבע כן אסור ללוה לכבש ממון חברו שפידו ולומר לו לך ושוב, והוא יש לו: שנאמר "אל-תאמר לרעה, לך ושוב" (משלי ג, כח).

ד. וכן אסור ללוה לקח ההלואה, ולהוציאה שלא לצורך ולאבדה, עד שלא ימצא בעל חוב מאין יגבה, אף על פי שהמלוה עשיר גדול. ועושה זה רשע הוא, שנאמר "לוה רשע, ולא ישלם" (תהילים לז, כא). וצווי חכמים, יהי ממון חברך חביב עליך כש שלך.

ה. כשיתבע המלוה הלואתו אף על פי שהוא עשיר, והלוה דחוק וטרוד במזונות אין מרחמין בדין, אלא גובין לו חובו עד פרוטה אחרונה מכל המטלטלין שימצאו לו. ואם לא הספיקו המטלטלין גובין מן הקרקע, אחר שמחרימין על מי שיש לו מטלטלין או מי שידע לו מטלטלין, ולא יביאם לבית דין. וגובין מכל קרקע שיש לו: אף על פי שהיא משעבדת לכתבת אשתו, או לבעל חוב שקדם גובין לזה; ואם יבוא הראשון ויטרף, ויטרף.

ו. טען הלוה שמטלטלין אלו שבידי אינן שלי, אלא פקדון הם בידי, או שכורין, או שאולין אין שומעין לו: אלא או יביא ראיה, או יגבה מהן בעל חובו.

ז. אין בעל חוב גובה לא מכסות אשתו ובניו שללוה, ולא

מבגדים צבועים שצבען לשמן, אף על פי שעדין לא לבשו אותן, ולא מסנדלים חדשים שלקחן לשמן; אלא הרי אלו שלהן. במה דברים אמורים, בכלי החל. אבל בגדי השבת והמועד, גובה אותן בעל חוב; ואין צריך לומר אם היו בהן טבעות, וחלי זהב או כסף שהכל לבעל חובו.

ח. היו לו מטלטלין או קרקע, והרי עליו שטרי חובות לגויים, ואמר הרי כל נכסי משעבדין לגויים, ואם יטלו אותן הישראלים בחובם, יאסרו אותי הגויים בחובן, ואהיה בשביה הורו רבותי שאין שומעין לו, ויגבו הישראלים; וכשיבואו הגויים ויאסרוהו, הרי כל ישראל מצוין לפדותו.

ט. מסדרין לבעל חוב, בדרך שמסדרין בערכין. פיצד: אומרין ללווה הבא כל המטלטלין שיש לך, ולא תניח אפלו מחט אחת. ונותנין לו מן הכל, מזון שלושים יום. וכסות שנים עשר חדש, מכסות הראויה לו; לא שילבש בגדי משי או מצנפת זהובה, אלא מעבירין אותה ממנו, ונותנין לו כסות הראויה לו לשנים עשר חדש. ומטה לישוב עליה, ומטה ומצע הראויין לו לישן עליהם; ואם היה עני, מטה ומפץ לישן עליו. ואין נותנין כלים כאלו לאשתו ובניו, אף על פי שהוא חייב במזונותם. ונותנין לו סנדליו ותפליו.

י. היה אמן נותנין לו שני כלי אמנות, מפל מין ומין: כגון שהיה חרש נותנין לו שני מעצדין, ושתי מגרות. היה לו מין אחד מרבה, ומין אחד מועט נותנין לו שנים מן המרבה, וכל שיש לו מן המועט; ואין לוקחין לו כלים מדמי המרבה.

יא. היה אפר או חמר, אין נותנין לו לא צמדו ולא חמורו; וכן אם היה ספן, אין נותנין לו ספינתו: אף על פי שאין לו מזונות אלא מאלו. אין אלו כלים, אלא נכסים; וימכרו עם שאר המטלטלין בבית דין, וינתנו לבעל חובו.

יב. מלווה שבא להפרע שלא בפני הלווה, כגון שהיה הלווה במדינה רחוקה, ותפסה האשה מטלטלין מנכסי הבעל, כדי שתזון מהן מוציאין אותן מידה, ונותנין לבעל חוב: שאפלו היה בעלה עומד לא היה יכול לזון את אשתו ובניו, עד שיפרע כל חובו.

הלכות מלווה ולווה פרק ב

א. דין תורה שבזמן שיתבע המלווה את חובו אם נמצאו ללווה נכסים מסדרין לו, ונותנין לבעל חוב את השאר כמו שבארנו. ואם לא נמצא ללווה כלום, או נמצא לו דברים שמסדרין לו בלבד ילך הלווה לדרכו. ואין אוסרין אותו, ואין אומרים לו הבא ראיה שאתה עני, ולא משביעין אותו בדרך שדנין הגויים, שנאמר "לא-תהיה לו, כנשה" (שמות כב, כד); אלא אומרים למלווה, אם אתה יודע נכסים לזה המחייב לך, לך ותפס אותן.

ב. טען שיש לו מטלטלין והחביא אותן, והרי הן בתוך ביתו אין מן הדין שיפנס לביתו, לא הוא ולא שליח בית דין: שהתורה הקפידה על זה, שנאמר "בחוץ, תעמד" (דברים כד, יא). אבל מחרימין על מי שיש לו, ולא יתן לבעל חובו.

ג. כִּשְׂרָאוֹ הַגְּאוּנִים הָרָאשׁוֹנִים שְׁעָמְדוּ אַחֲרֵי חֲבוּר הַתְּלֻמוֹד, שָׂרְבוּ הָרִמָּאִים וְנִנְעָלָה דָּלֶת בִּפְנֵי לוּוִין, הִתְקִינוּ שְׁמִשְׁבִּיעֵין אֶת הַלוֹוֶה שְׁבוּעָה חֲמוּרָה כַּעֲיֵן שְׁלִתּוּרָה בְּנִקִּיטַת חֶפֶץ, שְׁאִין לוֹ כָּלוּם יִתֵּר עַל דְּבָרִים שְׁמִסְדְּרִין לוֹ, וְשֵׁלָא הִחְבִּיא בְּיַד אַחֲרִים, וְלֹא נָתַן מִתְּנָה עַל מְנַת לְהַחְזִיר.

ד. וְכוֹלָל בְּשְׁבוּעָה זֹאת שְׁכָל שִׁירוּיָח, וְכָל שְׁיָבוֹא לִידּוֹ אוֹ לְרִשּׁוּתוֹ מֵאֲשֶׁר תִּשְׁיַג יָדוֹ לֹא יֵאָכִיל מִמֶּנּוּ כָּלוּם, לֹא לֵאשְׁתּוֹ וְלֹא לְבָנָיו, וְלֹא יִלְבִּישׁ אוֹתָן, וְלֹא יִטְפֹּל בָּהֶן וְלֹא יִתֵּן מִתְּנָה לְאָדָם בְּעוֹלָם; אֲלֵא יוֹצִיא מִכָּל אֲשֶׁר תִּשְׁיַג יָדוֹ מִזֶּזֶן שְׁלוּשִׁים יוֹם שְׁלוּשִׁים יוֹם וְכִסּוֹת שָׁנִים עֶשְׂרֵי חֹדֶשׁ שָׁנִים עֶשְׂרֵי חֹדֶשׁ, מִזֶּזֶן הָרָאוּי לוֹ וְכִסּוֹת הָרָאוּיָהּ לוֹ לֹא אֲכִילַת הַזֹּלָלִים וְהַסּוֹבְאִין אוֹ בְּנֵי מַלְכִּים וְלֹא מִלְבוּשֵׁי הַפָּחוֹת וְהַסְּגָנִים, אֲלֵא כְּדָרְכּוֹ. וְכָל הַיִּתֵּר עַל צָרְכּוֹ יִתֵּן לְבַעַל חוּבוֹ רָאשׁוֹן רָאשׁוֹן, עַד שְׁיִגְבְּנוּ כָּל חוּבוֹ.

ה. וּמַחְרִימִין תַּחֲלָה עַל מִי שְׂיִדַּע לְפָלוּנִי נִכְסִים גְּלוּיִין אוֹ טְמוּנִין, וְלֹא יוֹדִיעַ לְבֵית דִּין. גַּם אַחֲרֵי הַתְּקָנָה הַזֹּאת, אִין בַּעַל חוּב יָכוֹל לְהַכְנִס לְתוֹךְ בֵּיתוֹ שְׁלִלוּהָ, לֹא הוּא וְלֹא שְׁלִיחַ בֵּית דִּין: שְׁלֹא תִקְנוּ לַעֲקָר גּוֹף הַתּוֹרָה. אֲלֵא הַלוֹוֶה עֲצָמוֹ יוֹצִיא כָּלּוֹ, אוֹ יֹאמֶר כֶּךָ וְכֶךָ הוּא שֵׁישׁ לִי; מִנִּיחִין הָרָאוּי לוֹ, וְיוֹצִיא הַשָּׂאֵר, וְיִשְׁבַּע בְּתִקְנָה זֹאת. וְכִזָּה דְּנִין יִשְׂרָאֵל, בְּכָל מְקוֹמוֹתָן.

ו. נִרְאָה לוֹ מִמּוֹן אַחֲרֵי שֶׁנִּשְׁבַּע שְׁבוּעָה זֹאת, וְאָמַר שְׁלֹאֲחִירִים הוּא, אוֹ עֶסֶק הוּא בְּיָדִי אִין שׁוֹמְעִין לוֹ, עַד שְׁיָבִיא רָאִיָּה; וְכֵן הוֹרוּ רַבּוֹתֵי.

ז. מִי שֶׁנִּשְׁבַּע שְׁבוּעָה זֹאת, שְׁאִין לוֹ כָּלוּם וְכָל מַה שִׁירוּיָח יִתֵּן לְבַעַלֵי חוּבוֹ אִין כָּל אֶחָד וְאֶחָד מִבַּעַלֵי חוּבוֹת בָּא וּמִשְׁבִּיעוֹ, שְׁשְׁבוּעָה אַחַת כּוֹלֶלֶת כָּל בַּעַלֵי הַחוּבוֹת. וְתִקְנַת אַחֲרוֹנִים הִיא, וְאִין מְדַקְדְּקִין בָּהּ לְהַחֲמִיר אֲלֵא לְהַקֵּל.

ח. מִי שֶׁהִחֲזִק שֶׁהוּא עָנִי וְכָשֶׁר וְהוֹלֵךְ בְּתָם, וְהִדְבֵּר גְּלוּי וִידוּעַ לְדִין וְלָרֶב הָעַם, וּבָא בַּעַל חוּבוֹ לְהַשְׁבִּיעוֹ בְּתִקְנָה זֹאת, וְהִחֲזִק הַתּוֹבֵעַ שְׁאִינוֹ מִסְתַּפֵּק בַּעֲנִיּוֹת זֶה, אֲלֵא רוֹצֵה לְצַעְרוֹ בְּשְׁבוּעָה זֹאת וּלְהַצִּיר לוֹ וּלְבִישׁוֹ בְּרַבִּים כְּדֵי לְהַנָּקָם מִמֶּנּוּ, אוֹ כְּדֵי שְׁיִלֹךְ וְיִלְוֶה מִן הַגּוֹיִים בְּרַבִּית אוֹ יִקַּח נִכְסֵי אִשְׁתּוֹ וְיִתֵּן לָזֶה, עַד שְׁיִנְצַל מִשְׁבוּעָה זֹאת יִרְאָה לִי שְׁאִסּוֹר לְדִין יִרְאֵה שְׁמִים לְהַשְׁבִּיעוֹ שְׁבוּעָה זֹאת; וְאִם הַשְׁבִּיעוֹ בְּטֹל לֹא תַעֲשֶׂה שְׁלִתּוּרָה, "לֹא-תִהְיֶה לוֹ, כְּנִשָּׂה" (שְׁמוֹת כב, כד).

ט. וְלֹא עוֹד, אֲלֵא רָאוּי לְדִין לְגַעַר בְּתוֹבֵעַ וּלְטַרְדּוֹ, מִפְּנֵי שֶׁהוּא עוֹר וְהוֹלֵךְ בְּשִׁרְיוֹת לְבוֹ: שְׁלֹא תִקְנוּ הַגְּאוּנִים תִּקְנָה זֹאת אֲלֵא מִפְּנֵי הָרִמָּאִין; וְהָרִי נֹאמַר "עַד דְּרֵשׁ אַחִיָּה אִתּוֹ" (דְּבָרִים כב, ב) עַד שֶׁתְּדַרֵּשׁ אֶת אַחִיָּה אִם רָמָאִי הוּא, אוֹ אִינוֹ רָמָאִי. וּמֵאַחֲרֵי שֶׁהִחֲזִק זֶה שֶׁהוּא עָנִי, וְשְׁאִינוֹ רָמָאִי אִסּוֹר לְהַשְׁבִּיעוֹ.

י. וְכֵן אָנִי אוֹמֵר, שְׁמִי שֶׁהִחֲזִק רָמָאִי וְדָרְכּוֹ מְקַלְקֵלִין בְּמִשְׁאֵו וּמִתְּנֹו, וְהָרִי הוּא אָמוּד שֵׁישׁ לוֹ מִמּוֹן, וְטַעַן שְׁאִין לוֹ כָּלוּם וְהָרִי הוּא רֵץ לְהַשְׁבַּע בְּתִקְנָה זֹאת שְׁאִין רָאוּי לְהַשְׁבִּיעוֹ; אֲלֵא אִם יֵשׁ כּוֹחַ בְּדִין לַעֲשׂוֹתוֹ, עַד שְׁיִפְרַע בַּעַל חוּבוֹ, אוֹ לְנִדּוּתוֹ עַד שְׁיִתֵּן יַעֲשֶׂה, מֵאַחֲרֵי שֶׁהוּא אָמוּד: שְׁפָרִיעַת בַּעַל חוּב מִצּוּהָ. יא. כָּלְלוֹ שְׁלֵדְבָר: כָּל שִׁיעֲשֶׂה הַדִּין מִדְּבָרִים אֵלּוּ, וְכּוֹנֵנָתוֹ לְרִדְף הַצֶּדֶק בְּלִבָּד שֶׁנִּצְטוּיָנוּ לְרִדְפוֹ וְלֹא לַעֲבֹר הַדִּין עַל אֶחָד מִבַּעַלֵי

דינין הרי זה מרשה לעשות ומקבל שכר: והוא, שיהיו מעשיו לשם שמים.

יב. מי שנתחייב בשבועה זו, מפני שטר חוב שעליו, והודה לאחרים בחובות אחרים, והשיגה ידו יתר על הראוי לו לא יטל היתר אלא בעלי השטרות בלבד, שמא קנוניה עשה בהודאתו על נכסיו שלזה.

יג. ראובן שהיה חייב לשמעון מאה, ולוי חייב לראובן מאה מוציאין מלוי, ונותנין לשמעון. לפיכך אם אין לראובן נכסים, והיה לו שטר חוב על לוי, ואמר לוי שטר אמנה הוא פרוע הוא, והודה לו ראובן אין משגיחין על הודאתו, שמא קנוניה הם עושין לאבד זכותו של שמעון; אלא ישבע שמעון, ויטל מלוי, כדין כל טורף, שאינו נפרע אלא בשבועה.

יד. וכן כל מי שיש עליו שטר חוב, והודה לאחר מעצמו בחוב אחר אם אין לו נכסים כדי שיגבו שניהם, גובה בעל השטר בלבד: שלא יעשו קנוניה על שטרו שלזה.

טו. אסור לאדם להלוות מעותיו בלא עדים, ואפלו לתלמיד חכמים, אלא אם כן הלוהו על המשכון; והמלוה בשטר, משבח יתר. וכל המלוה בלא עדים עובר משום "ולפני עור, לא תתן מכשל" (ויקרא יט, יד), וגורם קללה לעצמו.

טז. הרב שלזה מעבדו, ואחר כך שחררו, או לזה מאשתו, ואחר כך גרשה אין להן עליו כלום: שכל מה שקנה עבד, קנה רבו; וכל המעות שביד האשה, בחזקת בעלה אלא אם כן הביאה ראיה, שהן מגדוניתה.

הלכות מלוה ולוה פרק ג

א. אלמנה בין שהיא עניה בין שהיא עשירה, אין ממשכנין אותה, לא בשעת הלואה ולא שלא בשעת הלואה, ולא על פי בית דין: שנאמר "ולא תחבל, בגד אלמנה" (דברים כד, יז). ואם חבל, מחזירין ממנו בעל כרחו. ואם תודה לו, תשלם; ואם תקפור, תשבע. אבד המשכון, או נשרף, קדם שיחזיר לוקה.

ב. וכן המלוה את חברו בין שהלוהו על המשכון בין שמשכנו אחר הלואה, בידי או על פי בית דין לא יחבל פלים שעושין בהם אכל נפש, כגון הרחים, והערבות שלעץ, והיורות שמבשלין בהם, וספין שלשחיטה, וכיוצא בהן: שנאמר "כי-נפש, הוא חבל" (דברים כד, ו). ואם חבל, מחזיר בעל כרחו; ואם אבד המשכון, או נשרף, קדם שיחזיר לוקה.

ג. חבל פלים הרבה שלאכל נפש, כגון שחבל ערבה ויורה וספין חייב על כל כלי וכלי בפני עצמו; אפלו שני פלים שהן עושין מלאכה אחת חייב עליהן משום שני פלים, ולוקה שתים על שניהם: שנאמר "לא-יחבל רחים, ורכב" (דברים כד, ו) לחייב על הרכב בפני עצמו, ועל הרחים בפני עצמו. כשם שהרכב והרחים מיחדין, שני פלים ומשמשין מלאכה אחת, וחייב על זה בפני עצמו, ועל זה בפני עצמו כך כל שני פלים, אף על פי שמשמשין מלאכה אחת, חייב על זה בפני עצמו, ועל זה בפני עצמו. וכן אם חבל צמד בקר החורש, לוקה שתים.

ד. המלוה את חברו, אחד עני ואחד עשיר לא ימשכנו אלא בבית דין. ואפלו שלוח בית דין שבא למשכן לא יכנס לביתו וימשכנו, אלא עומד בחוץ, והלוה נכנס לביתו, ומוציא לו המשכון: שנאמר "בחוץ, תעמד" (דברים כד, יא).

ה. אם כן, מה בין בעל חוב לשלוח בית דין: ששלוח בית דין יש לו לקח המשכון מיד הלוה בזרוע, ונותנו למלוה; ובעל חוב אין לו לקח המשכון, עד שיתן לו הלוה מדעתו.

ו. עבר בעל חוב, ונכנס לבית הלוה ומשכנו, או שחטף המשכון מידו בזרוע אינו לוקה, שהרי נתק לעשה: שנאמר "השב תשיב לו את-העבוט" (דברים כד, יג). ואם לא קים עשה שבה, כגון שאבד המשכון או נשרף לוקה. ומחשב דמי המשכון לבעליו, ותובע השאר בדין.

ז. אחד הממשכן את חברו בבית דין, או שמשכנו בידו בזרוע, או מדעת הלוה אם איש עני הוא, ומשכנו דבר שהוא צריך לו הרי זה מצוה להחזיר לו העבוט בעת שהוא צריך לו, מחזיר לו את הכר בלילה כדי לישן עליו, ואת המחרשה ביום כדי לעשות בה מלאכתו: שנאמר "השב תשיב לו את-העבוט" (דברים כד, יג).

ח. עבר ולא השיב לו כלי היום ביום, וכלי הלילה בלילה עובר בלא תעשה: שנאמר "לא תשכב, בעבטו" (דברים כד, יב) לא תשכב ועבוטו אצלך, זו כסות לילה; ובכלים שהוא עושה בהן מלאכתו ביום, או לובשן הוא אומר "עד-בא השמש, תשיכנו לו" (שמות כב, כה), מלמד שמחזירו כל היום.

ט. אם כן הוא שמחזיר לו המשכון בעת שהוא צריך לו, ולוקח אותו בעת שאינו צריך לו מה יועיל המשכון: כדי שלא ישמט החוב בשביעית; ולא יעשה מטלטלין אצל בניו, אלא יפרע מן המשכון אחר שמת הלוה.

י. הא למדת, שהממשכן את העני דבר שהוא צריך לו, ולא החזירו לו בזמנו עובר משום שלושה שמות: משום "לא-תבא אל-ביתו" (דברים כד, י), ומשום "השב תשיב לו את-העבוט" (דברים כד, יג), ומשום "לא תשכב, בעבטו" (דברים כד, יב).

יא. במה דברים אמורים, שמשכנו שלא בשעת הלואתו. אבל אם משכנו בשעת הלואתו אינו חייב להחזיר לו כלל, ואינו עובר בשם מן השמות האלו.

יב. שלוח בית דין שבא למשכן לא ימשכן דברים שאי אפשר לאדם לתן אותם משכון, כגון בגד שעליו, וכלי שאוכל בו, וכיוצא באלו; ומניח מטה ומצע לעשיר, ומטה ומפץ לעני. וכל הנמצא בידו חוץ מאלו, יש לו למשכנו; ויחזיר לו כלי היום ביום, וכלי הלילה בלילה. היו לפניו שני כלים נוטל אחד, ומחזיר אחד.

יג. עד מתי הוא חייב להחזיר ולקח, עד לעולם. ואם היה המשכון מדברים שאינו צריך להם, ואין מניחין אותן ללוה הרי זה מניחן אצלו, עד שלוששים יום; ומשלושים יום ולהלן, מוכר המשכון בבית דין. מת הלוה, אינו מחזיר לבניו; מת הלוה אחר שהושב לו המשכון שומטו המלוה מעל בניו, ואינו מחזיר.

יד. הערב מתר למשכנו בזרוע, ולהכנס לביתו, ולטל המשכון:

שֶׁנֶאֱמַר "לֶקַח-בְּגָדוֹ, כִּי-עָרַב זֶר" (משלי כ, טז). וְכֵן מִי שֵׁישׁ לוֹ
שֹׂכֵר אֶצֶל חֲבֵרוֹ בֵּין שֹׂכֵר מְלֹאכְתּוֹ, בֵּין שֹׂכֵר בְּהֶמְתּוֹ וְכֻלּוֹ, בֵּין
שֹׂכֵר בֵּיתוֹ הֲרִי זֶה מִתֵּר לְמִשְׁכָּנוֹ, שֶׁלֹּא עַל פִּי בֵּית דִּין, וְנִכְנָס
לְבֵיתוֹ, וְנוֹטֵל הַמִּשְׁכּוֹן בְּשֹׂכְרוֹ. וְאִם זָקָף הַשֹּׂכֵר עָלָיו בְּמִלּוֹה
אָסוּר, שֶׁנֶאֱמַר "כִּי-תֵשֶׁה בְּרַעַךְ, מִשָּׂאת מְאוּמָּה . . ." (דברים
כד, י).

זו. מִי שֶׁהָיָה בְּיָדוֹ מִשְׁכּוֹנוֹ שֶׁלְעֻנִי אִם הָיָה שֹׂכְרוֹ יֵתֵר עַל פִּחְתּוֹ,
בְּגוֹן קֶרֶדֶם וּמָסָר גָּדוֹל וְכִיּוּצָא בָּהֶן הֲרִי זֶה מִתֵּר לְהַשְׁכִּירוֹ,
וּמִנְפָּה שֹׂכְרוֹ מִחֻבּוֹ תָּמִיד, מִפְּנֵי שְׂזָה כְּמִשִּׁיב אֲבָדָה, וְאִינוּ
צָרִיךְ רְשׁוֹת בְּעָלִים.